

UPOZORNĚNÍ

Tato osnova je určena výhradně pro studijní účely posluchačů předmětu Obchodní právo v případových studiích přednášeném na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a má sloužit pro jejich základní orientaci v dané problematice. Tato osnova nemůže být použita žádnou další osobou či za jiným účelem bez písemného souhlasu autora. Závěry a tvrzení, které se mohou objevit v této osnově nepředstavují žádná doporučení uskutečnit či neuskutečnit jakékoliv konkrétní faktické či právní kroky.

ÚVĚROVÉ FINANCOVÁNÍ (osnova)

1. ZÁKLADNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVA

- (a) česká právní úprava - § 497 a následující obchodního zákoníku; zák. č. 321/2001 Sb. o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru, § 54a a násl. Občanského zákoníku;
- (b) zahraniční standardy – nejznámější – Loan Market Association.

2. VÝHODY A NEVÝHODY ÚVĚROVÉHO FINANCOVÁNÍ VE VZTAHU K JINÝM ZPŮSOBŮM FINANCOVÁNÍ

Jedná se o relativně standardní způsob financování. Např. u dluhopisového financování či IPO je nutné se spoléhat na zájem investorů na kapitálovém trhu. U úvěrového financování jde o dohodu nejčastěji bankovních subjektů a jednotlivých dlužníků.

3. DRUHY ÚVĚROVÉHO FINANCOVÁNÍ

- (a) podle počtu věřitelů (bilaterální úvěry, syndikované úvěry);
- (b) podle financovaného účelu (akviziční, provozní, projektové, spotřebitelské úvěry);
- (c) podle nastavení úvěru (jednorázové, kontokorentní, revolvingové úvěry).

4. ZÁKLADNÍ STRUKTURA ÚVĚROVÉ DOKUMENTACE (VČETNĚ ZÁKLADNÍCH TYPŮ ZAJIŠTĚNÍ)

Zajištění se zpravidla sjednává v návaznosti na účel financování (akciemi společnosti, jejíž akvizice je financována, pohledávkami z obchodního styku společnosti, jejíž rozvoj obchodu je financován atd.).

5. SMLOUVA O ÚVĚRU (BILATERÁLNÍ ÚVĚR)

Struktura smlouvy, jak ji známe z praxe:

- (a) vytvoření definic pojmů používaných v úvěrové dokumentaci;
- (b) specifikace úvěrové částky, měny úvěru a účelu úvěru;

- (c) čerpání úvěru, lhůta pro čerpání, podmínky pro čerpání, zákaz opětovného čerpání, odpovědnost dlužníka při nečerpání;
- (d) úroky, úroková sazba, splatnost úroků, výpočet úroků;
- (e) splácení úvěru, možnost předčasného splacení, úprava splátkového kalendáře při předčasném splacení ((i) zkrácení doby splácení, (ii) snížení splátek při zachování doby splácení);
- (f) standardní poplatky bankovním věřitelům;
- (g) způsob provádění plateb– dlužníkovi se většinou platí na jeho běžný účet, věřiteli se platí na jeho běžný účet, pokud není banka, pokud je bankou, většinou si věřitel přímo inkasuje splatné částky z běžného účtu dlužníka; platba nižší než dlužné částky (sjednání pořadí hrazených částek, alternativně §330 Obch. z.), otázka započtení + vyloučení aplikace § 361 Obch. z.;
- (h) sankční platby – úroky z prodlení, smluvní pokuty;
- (i) zajištění – druhy viz později, povinnost doplnit zajištění (vyplývá i z §505 Obch.z.);
- (j) prohlášení dlužníka – jednotlivá prohlášení dlužníka, jejich opakování, rozdíl oproti akviziční dokumentaci, zde je standardním následkem zesplatnění úvěru;
- (k) závazky dlužníka – informační závazky dlužníka, pozitivní závazky, negativní závazky;
- (l) případy porušení – napravitelné + sjednání lhůty k nápravě, nenapravitelné, propojení na závazky a prohlášení;
- (m) oprávnění věřitele při případu porušení – tzv. akcelerace úvěru (zesplatnění), realizace zajištění;
- (n) náhrada škody vs. smluvní pokuta;
- (o) postoupení pohledávky z úvěru; zákaz postoupení pohledávek dlužníka;
- (p) změna okolností – změna právních předpisů, změna požadavků regulátora, porucha trhu;
- (q) závěrečná ujednání.

6. SMLOUVA O ÚVĚRU (SYNDIKOVANÝ ÚVĚR)

Odlišnosti od bilaterálního úvěru a výhody:

- (a) výše finančních prostředků – rozložení rizika bank při vyšší úvěrové částce;

- (b) dlouhodobé a stabilní zajištění finančních zdrojů i v případě problémů banky, nenese jedna banka příliš vysoké kreditní riziko dlužníka;
- (c) sjednocení podmínek financování vůči všem věřitelům – jediná smluvní dokumentace;
- (d) zjednodušení správy úvěrového vztahu – kontakt pouze s tzv. agentem;
- (e) sdílené a stejné zajištění pro všechny věřitele;
- (f) agent pro zajištění je na základě úvěrové smlouvy společným a nerozdílným věřitelem s každým jednotlivým dalším věřitelem;
- (g) agent pro zajištění, agentská smlouva či ustanovení ve smlouvě
 - shromažďování a distribuce finančních toků;
 - nesplnění závazku jedním z věřitelů (dvě možná řešení, (i) sníží se čerpání, (ii) ostatní převezmou jeho podíl);
 - institut majoritních věřitelů dle jejich podílů;
 - změna agenta.

7. SMLOUVA O SPOLUÚČASTI NA RIZIKU – O RIZIKOVÉ PARTICIPACI

Rozdíl oproti účasti v syndikovaném úvěru:

- (a) přístup k jednání s klientem je možný pouze přes dlužníkovu věřitele;
- (b) přístup k zajištění je možný pouze přes dlužníkovu věřitele – participant nese kreditní riziko hlavního věřitele (např. riziko nucené správy či konkursu věřitele).

8. ZÁKLADNÍ ZAJIŠŤOVACÍ INSTITUTY

- (a) zástavní právo – nemovitosti, movité věci, pohledávky, akcie (nebo jiné CP);
- (b) zajišťovací postoupení pohledávky;
- (c) zajišťovací převod práva;
- (d) blankosměnka a dohoda o vyplňovacím směnečném právu;
- (e) notářský (exekutorský) zápis s doložkou přímé vykonatelnosti;
- (f) ručení.